

Resumerend kunnen wij zeggen, dat de vraag „Engels of Nederlands?” principieel neerkomt op: „Science, or no science, that's the question” In de praktijk zal deze keuze echter vaak bepaald worden door de dóór en dóór „Nederlandse” uitdrukking: „Poen, of geen poen, dat is de vraag”.

Leiden, 6 juni 1959

J. G. DEFARES

Collega DEFARES beklagt zich, dat ik voor mijn principe geen argumenten heb aangevoerd. Dit kan en behoeft ook niet te worden bewezen, het is een gevoelskwestie.

Dat wetenschap een internationale aangelegenheid is en dat er belangrijke en onbelangrijke dissertaties zijn, is bekend, doch dit alles heeft niets te maken met het in mijn ingezonden stuk voorgestane beginsel.

En dan de steen des aanstoots: „Caveant promovendi, caevant promotores” (naar analogie van „caveant consules” enz.). Wanneer ik ijver voor proefschriften in het Nederlands, wil dit geenszins zeggen, dat men geen vreemde woorden, uitdrukkingen en citaten zou mogen toepassen.

Ook de „poen” vormt geen kwestie. Een uittreksel van het proefschrift met de kern waarom het gaat, als artikel in een buitenlands tijdschrift geplaatst, krijgt men nog betaald ook.

Amsterdam, 15 juni 1959

J. A. VAN DONGEN

HET SYNDROOM VAN WAARDENBURG IN HET BUITENLAND

Naar aanleiding van de mededeling van Prof. VAN LOGHEM (1959) onder Buitenland, dat dit syndroom nu ook in Engeland is beschreven, is het wellicht van belang te vermelden, dat onlangs vier gevallen uit Denemarken werden gepubliceerd (ARNVIG 1959). In drie gevallen was het erfelijk, met verschillende expressiviteit bij de familieleden, één geval was solitair. Voor mij was het opmerkelijk, dat bij de beschreven patiënten zich ook een man bevond die de witte haar-„lok” op de kruin van zijn hoofd had, in plaats van op zijn voorhoofd, zoals ik zelf ook vond bij de goed horende vader van een typisch doof „waardenburg-kind”, in 1957 in dit *Tijdschrift* beschreven. In Zwitserland zijn reeds eerder enkele gevallen gepubliceerd (BISCHLER 1955; KLEIN 1950).

Literatuur: ARNVIG, J. (1959) *Acta genet.* **9**, 41. — BISCHLER, V. (1955) *Rev. suisse Zoologie* **62**, 83. — KLEIN D. (1950) Albinisme partiel (leucisme) avec surdi-mutité, blépharophimosie et dysplasie myo-ostéo-articulaire. *Helv. paediat. Acta* **5**, 38. — LOGHEM, J. J. VAN (1959) Een familie met Waardenburgs syndroom. *Ned. T. Geneesk.* **103**, 1232. — WILDERVANCK, L. S. (1957) Dooftomme kinderen met het syndroom van Waardenburg-Klein. *Ned. T. Geneesk.* **101**, 1120 en 1367.

Groningen, 6 juni 1959

L. S. WILDERVANCK

VACCINIA VAN DE OGEN

De aanvullende ingezonden mededeling van collega VAN HERWAARDEN dwingt mij, enkele opmerkingen te maken en een vraag te stellen.

Indien men een primo-vaccinatie tegelijkertijd combineert, afhankelijk van de leeftijd, met de inspuiting van 2 tot 6 ml 16 pct hyperimmuun vaccinia-gammaglobuline (in de hoop een postvaccinale encephalitis te voorkómen), ontwikkelt zich merkwaardigerwijze na 8–10 dagen toch een koepokziekte, waarbij de duur van de koorts en de ernst van de huidafwijking geheel gelijk is aan die van personen, die een primo-vaccinatie hebben ondergaan en niet aan deze eventueel profylactische ingreep werden onderworpen.

Wij konden deze ervaring bevestigen bij tientallen primo-vaccinaties, waarbij de toediening van vaccinia-gammaglobuline noodzakelijk werd geacht.

Vaccinia van de ogen bij nimmer geënte contactpersonen van koepoklijders is geheel gelijk te stellen aan de reactie, die volgt op een opzettelijke primo-vaccinatie. Indien de cornea niet is aangetast, duren de koorts en de afwijking in oog en oogleden niet langer dan bij een patiënt na een kunstmatige primo-vaccinatie.

Hoe is het te verklaren, dat de toediening van vaccinia-gammaglobuline op een, door collega VAN HERWAARDEN niet nader aangeduide ziektedag, toch nog een gunstige invloed zou kunnen hebben gehad op het beloop van de reeds uitgebroken vaccinia van het oog van zijn patiënt?

Literatuur: VAN HERWAARDEN, A. (1959) Vaccinia van de ogen. *Ned. T. Geneesk.* **103**, 1027.

Amsterdam, 13 mei 1959

J. E. MINKENHOF

De door collega MINKENHOF genoemde ervaring ten aanzien van de ongestoorde ontwikkeling van de koepokpuist bij gelijktijdige toediening van vaccinia-gammaglobuline was ons bekend uit de bevindingen, in de laatste jaren opgedaan bij duizenden Nederlandse militairen. Het gaat echter in de door ons bedoelde gevallen niet om de voorkoming of genezing van vacciniapuisten op de oogleden, maar om de verhindering van verdere uitbreiding van de aandoening (membraneuze conjunctivitis, keratitis en intraoculaire ontsteking). Het is juist deze uitbreiding die zulke ernstige blijvende gevolgen voor het oog kan hebben (CRONE 1959).

De ervaring, elders opgedaan bij de behandeling van eczema vaccinatum en vaccinia progressiva (o.a. KEMPE 1956) waar ook het tegengaan van de uitbreiding door toediening van vaccinia-gammaglobuline het uitgangspunt was, bracht ons ertoe, in dit ernstige geval van vaccinia van de ogen gammaglobuline toe te dienen.

Ook zonder dat een bepaalde therapie theoretisch verklaarbaar of door proeven op dieren onomstotelijk is bewezen, is men in de kliniek bij ernstige aandoeningen gerechtigd, deze behandelingswijze toe te passen, indien daarmee in gelijksoortige omstandigheden succes is behaald.

Tenslotte vermelden wij, dat de toediening op de 8e ziektedag plaatsvond, hetgeen niet met zoveel woorden werd vermeld, maar uit de verstrekte gegevens wel kon worden afgeleid.

Literatuur: CRONE, R. A. (1959) Vaccinia van de ogen. *Ned. T. Geneesk.* **103**, 660. — KEMPE, (1956) *Pediatrics* **18**, 177.

Amsterdam, 11 juni 1959

A. VAN HERWAARDEN,
H. F. STALLMAN

VULVA-ECZEEM DOOR WASMIDDELEN?

MEV. DE LEVIE-FRANKENHUIS meent een aantal gevallen van vulva-eczeem te moeten toeschrijven aan het gebruik van Sunil als wasmiddel voor ondergoed, waarbij de parfumcomponent de schuldige zou zijn. Wanneer de patiënten op een vetzure zeep als wasmiddel overschakelden, zouden deze verschijnselen verdwijnen. De producent van Sunil heeft mij verzocht te onderzoeken, of deze ervaring incidenteel is, dan wel door meer artsen en huidartsen kan worden bevestigd.

De aangewezen methode om dit na te gaan leek mij een enquête-onderzoek onder de huidartsen, die dergelijke patiënten voor een deel onder behandeling krijgen en het best in staat zijn, zich in een gegeven geval een juist oordeel over deze afwijking te vormen. De vragen van de enquête luiden als volgt:

1. Is het uw indruk, dat deze afwijking het laatste jaar meer wordt waargenomen dan vroeger?

2. Ziet U in uw praktijk afwijkingen aan de vulva, die toe te schrijven zijn aan:

a. de aard van de stof van het ondergoed (wol, katoen, nylon, zijde),

b. de aard van het wasmiddel, waarmee het ondergoed wordt gewassen?

3. Bijzondere opmerkingen.

Van de praktizerende Nederlandse dermatologen hebben 89, een grote meerderheid aan deze enquête medegewerkt, zodat deze als representatief kan gelden. Alle gegevens van de enquête zijn door een vooraanstaand statisticus bewerkt, die tot de hieronder geformuleerde gevolgtrekkingen kwam.

1. De indruk van mev. DE LEVIE-FRANKENHUIS is, dat vulva-eczeem (roodheid met zwelling van de labia) het laatste jaar meer wordt waargenomen dan vroeger. Deze indruk bestaat niet bij 73 dermatologen (82 pct). Deze indruk bestaat wel bij 6 (7 pct), 6 andere (7 pct) twijfelen aan de juistheid ervan. De vraag werd niet, resp. niet duidelijk, beantwoord door de overige 4.

2. Afwijkingen aan de vulva, die toe te schrijven zijn aan de aard van de stof van het ondergoed werden in de praktijk gezien door 23 (26 pct), niet gezien door 61 (69 pct) van de 89 dermatologen; 3 twijfelen aan deze mogelijkheid en de overige 2 beantwoordden de vraag niet. Bij de 23 dermatologen die de vraag met ja beantwoordden, waren er 13 die er opmerkingen bij maakten van de strekking: soms, niet of nagenoeg niet, zelden, af en toe, vrijwel nooit, een enkele keer, sporadisch, enz.

3. Afwijkingen aan de vulva, die toe te schrijven zijn aan de aard van het wasmiddel waarmee het ondergoed wordt gewassen, werden in de praktijk gezien door 19 (21 pct), niet gezien door 59 (66 pct) van de 89 dermatologen; 7 (8 pct) achtten de mogelijkheid niet uitgesloten en de overige 4 beantwoordden de vraag niet. Bij de 19 dermatologen, die de vraag met ja beantwoordden, waren er 9 die opmerkingen maakten zoals: niet dikwijls, zelden, enkele maal, zeer sporadisch, één geval, enz.; in een aantal antwoorden wordt nadrukkelijk gewezen op foutieve wastechiek (met name slecht naspoelen, onvoldoende drogen).

4. De bewering dat vulva-eczeem, resp. de toeneming van deze aandoening kan worden toegeschreven aan contact met ondergoed, gewassen met bepaalde, resp. met één bepaald wasmiddel, is door de uitkomst van deze enquête tot de juiste proporties teruggebracht, zo niet weerlegd.

De parfumcomponent in Sunil werd door niemand aansprakelijk gesteld.

5. Er zijn geen significante verschillen tussen de antwoorden binnengekomen uit gebieden met zacht, middelhard, hard en zeer hard water.

6. Er zijn geen significante verschillen tussen de antwoorden, ontvangen uit het westen, het oosten en het zuiden des lands.

7. De antwoorden ontvangen uit drie grotere steden des lands tonen onderling geen significante verschillen.

Literatuur: LEVIE-FRANKENHUIS, S. DE (1958) Vulva-eczeem door Sunil. *Ned. T. Geneesk.* 102, 2190.

Amersfoort, 30 mei 1959

G. J. N. VLEUGELS SCHUTTER

Het is de vraag, of een enquête onder een niet te groot aantal huidartsen wel de geschiktste methode is voor een dergelijk onderzoek. De meeste patiënten gaan naar de huisarts, meestal met andere klachten. De jeuk wordt dan terloops ter sprake gebracht. Men raadpleegt voor jeuk niet terstond een specialist, vaak zelfs niet de huisarts. Zo was althans mijn ervaring.

Uit deze dus beperkte enquête blijkt, dat een aantal huidartsen (66 pct) geen afwijkingen aan de vulva door wasmiddelen ziet. Dit bewijst geenszins, dat er bij mijn patiënten geen allergie voor een component van Sunil heeft bestaan. Er blijkt ook uit, dat 21 pct wel dergelijke afwijkingen hebben waargenomen. Er blijkt echter niet duidelijk uit, of die 21 pct een voor een bij ieder van hun patiënten hebben geconstateerd, dat Sunil bij geen van hen aansprakelijk kon worden gesteld; op zijn hoogst wordt dit door één zin min of meer gesuggereerd.

Sedert mijn ingezonden stuk werd geplaatst, heb ik nog enkele voor mij goed bewezen gevallen gezien.

Amsterdam, 20 juni 1959 S. DE LEVIE-FRANKENHUIS

BOERHAAVE EN ZIJN NAGEDACHTENIS

Het bijwonen van een promotie op een proefschrift over BOERHAAVE, enkele dagen geleden, was voor mij aanleiding tot een „pèlerinage” naar enkele oorden, waar deze heeft gewoond of gewerkt. Dit leidde mij tot de conclusie, dat het St. Caecilia-Gasthuis nog steeds geen waardige bestemming, of liever, nog géén bestemming heeft gekregen.

Gelijk men weet, bestonden er destijds plannen tot aankoop van het geboortehuis van BOERHAAVE te Voorhout, om dat te behouden als monument. Deze plannen zijn mislukt. Of dat te wijten is aan te grote uitgaven, die nodig waren? Dat lijkt mij aan ernstige twijfel onderhevig. Het ging slechts om een zó kleine woning, dat men zich afvraagt, hoe de predikant JACOBUS BOERHAAVE er met gade en 9 kinderen (onder wie HERMAN BOERHAAVE) plaats heeft kunnen vinden. Het woningvraagstuk was blijkbaar toen ook al bekend. Neen, het waren m.i. niet de kosten, die dat plan deden mislukken, maar veeleer het tekort aan historische zin en aan historische belangstelling.

Meer heeft het mij getroffen, dat de beide zalen van het St. Caecilia-Gasthuis nog vrijwel in dezelfde staat zijn als voorheen, al was het, toen ik het bezocht, dan geen „werkhuis” meer. Doch, naar men mij zeide, een waardige bestemming hebben de resten van dit historische gebouw nog niet gekregen.

Reeds in 1937 heeft J. A. J. BARGE als rector magnificus van de Rijksuniversiteit te Leiden er met kracht en geestdrift op aangedrongen, dit gebouw in stand te houden en het te maken tot een levend monument door het in te richten tot medisch-historisch museum en door er plaats te bieden aan het Instituut voor de geschiedenis van de geneeskunde, natuurkunde en wiskunde.

Uit dat bescheiden gebouw is iets groots voortgekomen. Daar is, vooral door BOERHAAVE, de stoot gegeven tot het klinische onderwijs in Europa en in landen van Overzee. Daarbij is ons land thans tot gigantische ondernemingen in staat. BARGE had gehoopt, dat er bij de BOERHAAVE-herdenking in 1938 een plan tot samenwerking tot stand zou komen. Dat is niet geschied. Trouwens, er was toen al een zekere spanning, niet bevorderlijk voor werken van vrede. Wij zijn nu ruim 20 jaar verder. Het lijkt thans minder moeilijk de nodige middelen bijeen te krijgen.

Het welslagen van dit plan zal dus veeleer afhangen wederom van ontzag voor een groot verleden en van actieve historische belangstelling. Moge gemis of tekort daaraan niet andermaal tot een mislukking leiden!

Literatuur: BARGE, J. A. J. (1937) *De stichting van het Academisch klinisch Onderwijs te Leiden vóór 300 jaren* — Herdenkingsrede.

Maastricht, 16 juni 1959

J. E. SCHULTE